



Aralık 2022

Yıl: 6 Sayı: 2 ss. 221-232

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 19.09.2022

Kabul Tarihi: 26.11.2022

ISSN: 2619-9408

December 2022

Volume: 6 Issue: 2 pp. 221-232

Article Type: Research Article

Submitted: 19.09.2022

Accepted: 26.11.2022

## SOSYAL MEDYADAKİ ÖĞRETMEN-ÖĞRENCİ ARKADAŞLIĞIYLA İLGİLİ ALGILARIN ANALİZİ: EKŞİ SÖZLÜK ÖRNEĞİ

Mustafa DEMİR\*

### Öz

Bu araştırmanın amacı, sosyal medya platformlarında öğrencisi ile arkadaş olan öğretmenlerle ilgili sosyal medya (ekşi sözlük) kullanıcılarının algılarını incelemektir. Bu bakımdan araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verilerine 15.12.2018 ve 14.09.2021 tarihleri arasında ekşi sözlük sosyal paylaşım sitesinden erişilmiştir. Öğrencisi ile sosyal medyada arkadaş olan öğretmen ile ilgili 129 yorum analize dahil edilmiştir. Verilerin analizi içerik analizi tekniği ile yapılmıştır. Öğrencisi ile sosyal medyada arkadaş olan öğretmenlerle ilgili yapılan yorumlarda bu öğretmenlerin genel olarak olumsuz kişilik özelliklerine sahip olduklarından bahsedildiği ortaya çıkmıştır. Bu arkadaşlığın uygunluğu ile ilgili kullanıcıların yapmış oldukları yorumlarda olumlu yönlerden bahsedilmiş olsa da daha çok olumsuz görüşlerin ağır bastığı görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin öğrencileri ile sosyal medya üzerinden arkadaşlık kurarken dikkat etmeleri gereken bazı kuralların olduğu da ortaya çıkmıştır. Buna göre kullanıcılar, öğretmenlerin öğrencileri hesaplarına eklerken ve ekledikten sonra etkileşimlerinde bu kurallara uymaları gerektiğini belirtmişlerdir. Bu kurallara dikkat edilmediği takdirde adli-idari soruşturma ve otorite kaybı gibi sorunlar yaşayabilecekleri de belirtilmiştir. Bu sorunlarla ilgili de öğrencileri başka hesaba ekleme, hesabı kapatma veya dondurma gibi çözüm önerilerinin olduğu ortaya çıkmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Katılımcı sözlük, Öğretmen-öğrenci etkileşimi, Sosyal medya, Ekşi sözlük

## Analysis of Perceptions of Teacher-Student Friendship in Social Media: Example of a Participatory Dictionary Ekşi Sözlük

### Abstract

The aim of this research is to examine the perceptions of social media users about teachers who are friends with their students on social media platforms. In this respect, the research was designed according to the document analysis method, one of the qualitative research methods. The data of the research were accessed from the social networking site (Ekşi Sözlük) between 15/12/2018 and 14/09/2021. 129 comments about the teacher, who is friends with his student on social media, were included in the analysis. Content analysis technique was used in the analysis of the data. It has been revealed that in the comments made about the teachers who are friends with their students on social media, it is mentioned that these teachers generally have negative personality traits. Although the positive aspects were mentioned in the comments made by the users regarding the suitability of this friendship, it is also seen that the negative opinions predominate. It has also been revealed that there are some rules that teachers should pay attention to when making friends with their students through social media. Accordingly, users stated that teachers should follow these rules in their interactions while adding students to their accounts and after adding them. It was also stated that if these rules are not observed, they may experience problems such as judicial-administrative investigation and loss of authority. It has been revealed that there are solutions for these problems, such as adding students to another account, closing the account or freezing it.

**Keywords:** Participatory dictionary, Teacher-student interaction, Social media, Ekşi Sözlük.

\* Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, mustademir82@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-0159-8986.

## Giriş

Sosyal medya ve sosyal ağlar iletişim süreçlerinde bir devrim yaratmıştır (Kross ve diğerleri, 2013). Daha önceleri radyo, televizyon ve gazete gibi teknolojiler ile tek yönlü iletişim halinde bulunan insanların sosyal medyanın ortaya çıkması ile birlikte çift yönlü bir iletişim dönemine geçtikleri söylenebilir. Sosyal medya, bireylerin bir platform içerisinde profil oluşturmalarına ve aynı platformu kullanan kullanıcılara ulaşım, bağlantılarını paylaşabilecekleri web tabanlı hizmetler olarak tanımlanmaktadır (Boyd & Ellison, 2007). Sosyal medyada kullanıcılar, zaman ve mekân sınırlaması olmaksızın metinler, görseller ve ses dosyaları paylaşabilmektedir. Bu özellikleri itibariyle sosyal medya ortamları “multi- medya” ya da çoklu ortamlar olarak da ifade edilmektedir (Vural & Bat, 2010). Sosyal ağ siteleri, fotoğraf paylaşım siteleri, video paylaşım siteleri, iş ağ siteleri, mikro bloglama siteleri, katılımcı sözlük siteleri gibi birçok sosyal medya platformu bulunmaktadır (Kaplan & Haenlein, 2009; Konuk, 2019). Bu platformlar her kesimden insanın, sivil toplum kuruluşlarının, devlet kurumlarının ve iletişim kuruluşlarının da dikkatini çekmektedir (Shirky, 2011). Bu ilgi, son yıllarda önemli ölçüde sosyal medyanın kullanımının da artmasını sağlamıştır. Özellikle de mobil teknolojilerin her yaş grubundan büyük bir kullanıcı kitlesine sahip olması sosyal medya platformlarının kullanımını daha da artırmıştır (Aslan, Turgut, Göksu & Aktı Aslan, 2019). Günlük yaşamlarında fazlaca yer bulması bakımından sosyal medyanın, bireylerin sosyal yaşamlarının önemli ve vazgeçilmez bir parçası haline geldiğini söylemek mümkündür.

Sosyal medyada bireyler, ilgi alanları ve hobileri gibi konularda yeni insanlarla tanışabilir, fikir alışverişinde bulunabilir ya da uzman kişilere sorular sorabilir (Seren, Çelik, Özgeldi & Dumankaya, 2018). Bunların yanı sıra istediği şekilde bilgiye ulaşabilir, zamanını değerlendirebilir, oyunlar oynayabilir, içerikler üretebilir, fikirlerini paylaşabilir, gruplarla aktiviteler gerçekleştirebilir veya mesleki açıdan kendini geliştirebilir (Binark, Bayraktutan-Sütçü & Buçakçı, 2009). Magsamen-Conrad ve Greene (2014) de sosyal medyanın, sosyal anlamda insanlarla iletişim kuramayan, yüz yüze iletişimden kaçınan ya da utangaç kişilere arkadaşlık kurma ve paylaşımlarda bulunma imkânı sağladığını belirtmişlerdir. Bazı çalışmalarda ise sosyal medya kullanımı ile kişilerin rahatlama hissettikleri ve bu durumu gerçek hayatlarından kaçış olarak belirttikleri de görülmektedir (Cengizhan, 2015; Turel & Serenko, 2010).

Sosyal medyanın gelişimi, eğitim ortamlarında da yeniliklerin yaşanmasına kapı aralamıştır (Baloğlu, 2015). Öğrencilerin sosyal medyayı kullanarak öğrenme yollarını çeşitlendirmesi, öğretmenlerin de farklı sosyal ağlara yönelmelerini sağlamıştır. Sosyal ağların karşılıklı iletişime izin veren, paylaşım ve işbirliği içerisinde çalışmaya imkân sunan dinamik yapısı, eğitimde bir araç olarak kullanılabilmesini de göstermiştir (Yamamoto, Demiray & Kesim, 2010). Bu doğrultuda eğitimciler de çevrimiçi ortamlarda kendi öğrenme fırsatlarını oluşturma noktasında adım atmışlardır (Vu, Cao, Vu & Cepero, 2014). Yapılan bazı araştırmalar öğretmenlerin Twitter, Facebook ve Bloglar gibi sosyal ağlarda kendi öğrenme toplulukları oluşturduklarını göstermektedir (Huei-Tse Hou, Kuo-En Chang & Yao-Ting Sung, 2009; Ranieri, Manca & Fini, 2012). Baran ve Correia (2014), öğretmenlerin diğer meslektaşları ile bağlantı kurarak fikirlerini paylaşmak ve daha çok takipçiye ulaşmak istediklerini bu nedenle de sosyal ağları sıklıkla kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler mesleki gelişimlerini sürdürebilmek, çeşitli eğitim içeriklerine ulaşabilmek, öğrencileri ile gerçekleştirdikleri sınıf içi etkinlikleri daha fazla kişi ile paylaşmak ve projelerde meslektaşları ile çalışabilmek amacıyla da sosyal medyayı giderek daha fazla kullanmaya başlamışlardır (Kim, Miller, Herbert, Pedersen & Loving, 2012; Twining ve diğ., 2013; Veletsianos, 2012).

Öğretmen ve öğrencilerin sıkça kullandığı bu platformlarda birbirleri ile karşılaşmaları, birbirlerini takip etmeleri ve etkileşimlerde bulunmaları sosyal medyanın yoğun kullanımının getirdiği bir durumdur. Öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci arasında yaşanan etkileşimler, sosyal medyanın

okul dışı bir öğrenme çevresi olarak ele alınmasını da sağlamıştır (Demir, 2018). Bu doğrultuda öğretmen ve öğrenci arasında sosyal medyada yaşanan bu etkileşimler toplumun her kesiminin giderek artan bir şekilde ilgisini çeken bir durum olmaya başlamıştır. Bu bakımdan bu araştırmada katılımcı bir sözlükte yorum yapabilen kullanıcıların “öğrencisi ile sosyal medyada arkadaş olan öğretmen” başlığı altındaki görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmanın bulgularının öğrencisi ile sosyal medyada arkadaş olan öğretmen ile ilgili toplumun görüşlerinin ortaya çıkarılması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca çalışmanın bulgularının sosyal medyada yaşanan öğretmen-öğrenci etkileşimlerine ve uygulamalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

### **Araştırmanın Amacı**

Bu araştırmada, sosyal medya kullanıcılarının, sosyal medya platformlarında öğrencisi ile arkadaş olan öğretmenlerle ilgili algılarını incelemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır.

1. Sosyal medya kullanıcılarının öğrencisi ile arkadaş olan öğretmenlerin kişisel özellikleri ile ilgili görüşleri nelerdir?
2. Sosyal medya kullanıcılarının öğretmenlerin öğrencileri ile arkadaş olmalarının uygunluğu ile ilgili görüşleri nelerdir?
3. Öğretmen ve öğrenci arasında yaşanan etkileşimlerde dikkat edilmesi gereken kurallar ile ilgili görüşleri nelerdir?
4. Öğretmen ve öğrenci etkileşimlerinde öğretmenlerin yaşayabileceği güçlükler ve çözüm önerileri ile ilgili görüşleri nelerdir?

## **Yöntem**

### **Araştırmanın Modeli**

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemine göre tasarlanmıştır. İncelemeye alınan olay ve olgulara dair belgeler doküman analizi ile sistematik bir şekilde incelenir (Merriam, 2013; Yıldırım & Şimşek, 2013). İncelenmek istenen olay ve olgular ile ilgili bilgi ve belgeler sesli, yazılı ve görsel kayıtlar gibi farklı şekillerde olabilir (Karataş, 2015). Bu doğrultuda çevrimiçi bir doküman olarak Ekşi Sözlük platformunun öğrencisi ile sosyal medyada arkadaş olan öğretmen başlığı ile ilgili yapılan kullanıcı yorumları doküman olarak incelenmiştir.

### **Verilerin Toplanması**

Araştırmanın verilerine, sosyal medya platformlarından olan Ekşi Sözlük üzerinden erişilmiştir. Bu platformda çeşitli başlıklar (entry) ile ilgili kullanıcıların yorumları bulunmaktadır. Bu doğrultuda “öğrencisi ile sosyal medyada arkadaş olan öğretmen” başlığı altında 15.12.2018 ve 14.09.2021 tarihleri arasında kullanıcılar tarafından yapılan 141 yorum yer aldığı belirlenmiştir. Araştırma sürecinde sosyal medyada öğretmen ve öğrenci etkileşimi ile ilgili olmayan 12 yorum uzman görüşleri doğrultusunda hariç tutulmuştur. Bu doğrultuda öğrencisi ile sosyal medyada arkadaş olan öğretmen başlığı ile ilgili geriye kalan 129 yorum dikkate alınmıştır.

### **Verilerin Analizi**

Araştırmada Ekşi Sözlük'teki öğrencisi ile sosyal medyada arkadaş olan öğretmen başlığındaki yorumların doküman analizi ile elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. “İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır” (Yıldırım & Şimşek, 2013: 259). İçerik analizinde, araştırmanın soruları doğrultusunda birbiri ile benzerlik gösteren veriler, belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde kodlanarak bir araya getirilip ve okuyucunun anlayacağı

biçimde düzenlenerek yorumlanmıştır. Verilerin analizi sonrasında oluşturulan tablolarda yer alan f sayısı ifadenin tekrarlanma sıklığını göstermektedir.

Ayrıca geçerliğin ve güvenilirliğin sağlanması amacıyla öncelikle araştırmanın amacı net bir şekilde belirlenmiştir. Daha sonra doküman incelemesi sonucu elde edilen verilerden oluşturulan kodlar birbirleriyle karşılaştırılarak analiz edilmiş, elde edilen verilerin de bu alanda uzman bir araştırmacı tarafından incelenmesi sağlanmış ve uzman ile araştırmacının analizleri karşılaştırılmış ve görüş birliğine ulaşılması sağlanmıştır. Ayrıca kullanıcıların yorumları olduğu gibi alıntılanmıştır ve ilgili temalar altında sunulmuştur.

### Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'nde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergede *Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler* başlığı altında açıklanan eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

### Etik Kurul İzni

Etik Kurul İzni ihtiyacı bulunmamaktadır.

### Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde sosyal medya platformlarından Ekşi Sözlük'te öğrencisi ile sosyal medyada arkadaş olan öğretmenler ile ilgili sosyal medya kullanıcılarının görüşleri doğrultusunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu bağlamda araştırmadan elde edilen bulgular alt problemler doğrultusunda aşağıda sunulmuştur.

#### 1. Sosyal medya kullanıcılarının öğrencisi ile arkadaş olan öğretmenlerin kişisel özellikleri ile ilgili görüşleri nelerdir?

Sosyal medya platformlarından ekşi sözlük üzerinden “öğrencisi ile sosyal medyada arkadaş olan öğretmen” başlığı ile ilgili kullanıcıların bu öğretmenlerin kişisel özellikleri ile ilgili yapmış oldukları yorumlar Tablo 1’de sunulmuştur.

**Tablo 1.** Sosyal medya kullanıcılarının öğrencisi ile arkadaş olan öğretmenlerin kişisel özellikleri ile ilgili görüşleri

Tema	Kodlar	f
Olumlu Kişisel Özellikler	Popüler (f=3)	3
Olumsuz Kişisel Özellikler	Tarafli (f=4), kibirli (f=3), ilgi hastası (f=3), hakaret içeren (f=2), yeniliğe kapalı (f=2), önyargılı (f=2), acemi (f=3)	19
<b>Toplam</b>		<b>22</b>

Öğrencisi ile sosyal medyada arkadaş olan öğretmenlerle ilgili kullanıcıların yapmış oldukları yorumlar incelendiğinde öğretmenlerin kişisel özellikleri ile ilgili olumlu ve olumsuz olmak üzere iki temanın ortaya çıktığı görülmektedir. Sosyal medyada öğrencisi ile arkadaş olan öğretmenlerin olumlu özellikleri ile ilgili olarak kullanıcılar, bu öğretmenlerin popüler kişilik özelliklerine sahip olduklarını belirttikleri belirlenmiştir. Bununla ilgili bazı kullanıcıların doğrudan alıntılarında aşağıda yer verilmiştir.

“Üniversite koşullarında ise kral öğretmendir.” (Cordlifes/ 15.12.2018 18:04)

Diğer taraftan Ekşi Sözlük kullanıcılarının, bu öğretmenlerin olumsuz kişisel özellikleri ile ilgili olarak daha fazla görüş belirttikleri gözlenmiştir. Kullanıcıların görüşlerine göre bu öğretmenlerin

tarafı, kibirli, ilgi hastası, yeniliğe kapalı, önyargılı ve mesleklerinde acemi oldukları düşündükleri ortaya çıkmıştır. Bununla ilgili bazı kullanıcıların doğrudan alıntılarına aşağıda yer verilmiştir.

“Öğretmen öğrencinin arkadaşı değildir. Aksi halde tarafsızlığını yitirir. Bu yanlıştan bir an önce dönmeli. İnternet üzerinden bile olsa.” (ayiyasamaratansomonbaligi/16.12.2018 00:18)

“İlgi manyağı öğretmenler var mesela kuzenim. Fotoğraf atıp ay bak daha ekrandan çıkmadan beğenmeye başlıyorlar, bak kaç kişi yorum yapmış falan diyen...” (nickim yoktur adım... /15.12.2018 20:46)

“Eğitim ortamında tarafsız olması gereken öğretmen, sosyal medya ortamında tarafını belli eder. Çünkü orası onun özel alanıdır. Öğretmenin siyasi görüşü, değer yargıları ve yaşam biçimi, kendisini çok seven öğrenci tarafından rol model alınabilir. Bu durum eğitimciyle aynı değer yargılarına, aynı siyasi görüşe, aynı yaşam biçimine sahip olmayan bazı velileri rahatsız edebilir. Hatta zamanla o veli ile çatışma bile başlayabilir. Bu yüzden çok dikkatli olmak lazım.” (nuristayn/16.12.2018 05:43 ~ 05:49)

“Bu başlığı açan öğretmen kibir abidesidir.” (estergon44/ 04.04.2021 00:29)

## 2. Sosyal medya kullanıcılarının öğretmenlerin öğrencileri ile arkadaş olmalarının uygunluğu ile ilgili görüşleri nelerdir?

Sosyal medya platformlarından ekşi sözlük üzerinden “öğrencisi ile sosyal medyada arkadaş olan öğretmen” başlığı ile ilgili olarak kullanıcıların bu öğretmenlerin öğrencileriyle arkadaş olmalarının uygunluğu ile ilgili yapmış oldukları yorumlar Tablo 2’de sunulmuştur.

**Tablo 2.** Öğretmenlerin öğrencileri ile arkadaş olma durumlarının uygunluğu ile ilgili kullanıcı görüşleri

Tema	Kodlar	f
Olumlu	Öğrenci ile arkadaş olunabilir (f=21), tanıma ve takip etme (f=14), ders ile ilgili kullanma (f=5), örnek olma (f=5), öğrenci ile yakınlık kurma (f=14), yeni bir ağ oluşturma (f=2)	61
Olumsuz	Öğrenci ile arkadaş olunmaz (f=17), öğretmenin özel hayatı gizli kalmalı (f=17), gereksiz bir durum (f=8), sıkıntılı bir durum (f=9), yasaklanmalı (f=1), öğrenci yalakalık öğrenir (f=1)	53
<b>Toplam</b>		<b>114</b>

Öğrencisi ile sosyal medyada arkadaş olan öğretmenlerle ilgili kullanıcıların yapmış oldukları yorumlar incelendiğinde öğretmen ve öğrencinin sosyal medyada arkadaş olma durumlarının uygunluğu ile ilgili yine olumlu ve olumsuz olmak üzere iki temanın ortaya çıktığı görülmektedir. Sosyal medyada öğretmen ve öğrencinin arkadaş olması ile ilgili kullanıcıların daha çok bu durumun olumlu yönlerinden bahsettikleri gözlenmiştir. Kullanıcılara göre öğrencilerle arkadaş olmanın gayet normal bir durum olduğu görülmektedir. Sosyal medya aracılığı ile öğrencilerini tanıyıp takip edebildikleri ve onlarla daha yakın ilişkiler kurdukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğretmenlerin bu arkadaşlığı ders ile ilgili ve onlara örnek olma amaçları ile kullanabildikleri ve öğrencileriyle yeni bir ağ oluşturma amacıyla kullanabildikleri kullanıcılar tarafından ifade edilmiştir. Bununla ilgili bazı kullanıcıların doğrudan alıntılarına aşağıda yer verilmiştir.

*Öğrencilerinin birey olduğu gerçeğinin farkında olan hocadır. Benimdir yani. Takipçilerimin çoğu ve takip ettiklerimin çoğu öğrencim. Hepsi de 18 yaşının üstünde. Yani, neden olmasın? Onlarla bowling de oynuyorum, sinemaya da gidiyorum. Koskoca amfi dolusu öğrenciye muffin yapıp götürmüşlüğü de var. Onlarla diyalogumun iyi olmasının hiçbir zararı yok. (sahte plastik ağaçlar/ 15.12.2018 23:25)*

*“Bazı hocalarımı takip ediyorum. Bu, samimiyetin ve öğretmen öğrenci ilişkisinin göstergesidir.” (mdek / 15.12.2018 19:21)*

*“Bazen durup benim için doğru olup olmadığını düşünsem de aslında onların hayatlarına tanık olmak iletişimde bilgi akışına büyük katkı sağlıyor.” (eien livera/ 04.04.2021 03:02 ~ 03:23)*

Diğer taraftan Ekşi Sözlük kullanıcılarının bu arkadaşlığın uygunluğu ile ilgili olarak daha az olumsuz görüş belirttikleri gözlenmiştir. Kullanıcılar öğrenci ile arkadaş olunmaması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin özel hayatlarının öğrenciler tarafından bilinmemesi gerektiği görülmektedir. Bunun yanında bu durumun gereksiz, sıkıntılı ve yasaklanması gereken bir durum olduğu da kullanıcılar tarafından ifade edilmiştir. Ayrıca bu arkadaşlık sonucunda öğrencilerin yalakalık öğrenme durumlarının da söz konusu olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla ilgili bazı kullanıcıların doğrudan alıntılarına aşağıda yer verilmiştir.

*“Öğretmenin iş hayatı ve özel hayat ayrımını ortadan kaldırdığı için, öğretmen açısından da öğrenci açısından da gereksiz ve bence yanlış hareket.” (tatli limoncu/ 15.12.2018 17:43)*

*“Öğretmen, öğretmendir; öğrenci ise öğrenci. Herkes yerini ve sınırını bilmeli sosyal medya üzerinden de olsa öğretmen-öğrenci ilişkisi kurulmamalıdır.” (petitprinceofparis/15.12.2018 19:11)*

*“Gereksiz saçma bir şeydir. Öğrenci senin özelini bilmemeli ve öğretmen öğrenci arasındaki mesafe korunmalı.” (bela/15.12.2018 21:36)*

### **3. Öğretmen ve öğrenci arasında yaşanan etkileşimlerde dikkat edilmesi gereken kurallar ile ilgili görüşleri nelerdir?**

Sosyal medya platformlarından ekşi sözlük üzerinden “öğrencisi ile sosyal medyada arkadaş olan öğretmen” başlığı ile ilgili olarak kullanıcıların, bu etkileşimlerde dikkat edilmesi gereken kurallar ile ilgili yapmış oldukları yorumlar Tablo 3’te sunulmuştur.

**Tablo 3.** Öğretmen ve öğrenci arasında yaşanan etkileşimlerde dikkat edilmesi gereken kurallar ile ilgili kullanıcı görüşleri

<b>Tema</b>	<b>Kodlar</b>	<b>f</b>
Ekleme ile ilgili kurallar	Mezun olana kadar eklenmemeli (f=21), öğrencinin yaşına dikkat edilmeli (f=7), öğretmenin kullanım şekli (f=6)	34
Etkileşim ile ilgili kurallar	Belli bir sınır olmalı (f=8), saygı çerçevesinde olmalı (f=3), düzeyli olmalı (f=2)	13
<b>Toplam</b>		<b>47</b>

Öğrencisi ile sosyal medyada arkadaş olan öğretmenlerle ilgili kullanıcıların yapmış oldukları yorumlar incelendiğinde öğretmen ve öğrenci arasında sosyal medya üzerinden yaşanan etkileşimlerde ekleme ve etkileşim temalarının ortaya çıktığı görülmektedir. Ekşi sözlük kullanıcıları, öğretmen ve

öğrenci arasında yaşanan bu etkileşimlerde mezun olana kadar öğrencinin arkadaşlık isteğinin kabul edilmemesi gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencinin arkadaş olarak eklenmesinde öğrencinin yaş düzeyinin de önemli bir faktör olduğunu belirttikleri görülmüştür. Ayrıca kullanıcılar, öğretmenin sosyal medyayı kullanım şekli doğrultusunda öğrencinin arkadaş olarak eklenip eklenmemesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bununla ilgili bazı kullanıcıların doğrudan alıntılarında aşağıda yer verilmiştir.

*“Özel hayatını sergilemeden, düzeyli bir başka hesapla öğrencilerine güzel örneklik teşkil edebilirse güzel olacak öğretmendir.” (belendit/ 15.12.2018 18:55)*

*“Ha mezun olduktan sonra saygınızı kazanmış bir hocayla irtibatta kalmak için olabilir belki” (varolsaga/ 15.12.2018 20:05)*

*“En iyisi, bir yazar arkadaşın da dediği gibi, “ mezun olmayan öğrencilerimi prensip olarak eklemiyorum “ demek.” (olivie/ 15.12.2018 21:13)*

*“Belirleyici durumun öğrencinizin yaşı olduğunu düşünüyorum. Tabi öğretmenin sosyal medyayı kullanım şekli de önemli”. (cirkinlik ne kadar kolay/ 16.12.2018 10:28)*

Diğer yandan bu etkileşimlerde bazı kuralların olması gerektiği de kullanıcılar tarafından belirtilmiştir. Buna göre kullanıcılar öğretmen ve öğrenci arasındaki bu etkileşimlerde belli bir sınır çizilmesi gerektiğini söylemişlerdir. Ayrıca bu etkileşimlerde öğretmen ve öğrenci arasında yaşanan etkileşimlerin saygı çerçevesinde ve düzeyli olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bununla ilgili bazı kullanıcıların doğrudan alıntılarında aşağıda yer verilmiştir.

*“Paylaşımların saygı çerçevesinde kalması koşuluyla olabilecek bir durumdur.” (alonehidden/ 15.12.2018 17:43)*

*“Ben de saçma buluyorum bunu bir öğretmen olarak. Kişisel hesabınıza tamamen hâkim değilsiniz, öğrenciler de belli sınırları geçmemeli. Bu sebeple kişisel sosyal medya hesabım dışında öğrencilere özel bir hesap oluşturdum.” (hokage/ 15.12.2018 18:16)*

#### **4. Öğretmen ve öğrenci arasında yaşanan etkileşimlerde öğretmenlerin yaşayabileceği güçlükler ve çözüm önerileri ile ilgili görüşleri nelerdir?**

Sosyal medya platformlarından ekşi sözlük üzerinden “öğrencisi ile sosyal medyada arkadaş olan öğretmen” başlığı ile ilgili olarak kullanıcıların, bu etkileşimlerde öğretmenlerin yaşayabileceği güçlükler ve bunlara yönelik çözüm önerileri ile ilgili yapmış oldukları yorumlar Tablo 4’te sunulmuştur.

**Tablo 4.** Öğretmen ve öğrenci arasında yaşanan etkileşimlerde öğretmenlerin yaşayabileceği güçlükler ve çözüm önerileri ile ilgili kullanıcı görüşleri

Tema	Kodlar	f
Yaşanabilecek güçlükler	Adli veya idari soruşturma (f=12), sınıf içi otorite kaybı (f=11), gereksiz diyaloglar yaşanması (f=10), sınırın korunamaması (f=8), isteklerin kabul edilme zorunluluğu (f=6), öğrenci önyargısı (f=3), engellenme (f=2)	52
Çözüm önerileri	Başka hesaba ekleme (f=7), hesabı kapatma (f=5), hesabı gizleme (f=4), arkadaşlıktan çıkarma (f=1)	17

Öğrencisi ile sosyal medyada arkadaş olan öğretmenlerle ilgili kullanıcıların yapmış oldukları yorumlar incelendiğinde öğretmen ve öğrenci arasında sosyal medya üzerinden yaşanan etkileşimlerde öğretmenlerin bu etkileşimlerde yaşayabileceği güçlükler ve çözüm önerileri temalarının ortaya çıktığı görülmektedir. Ekşi sözlük kullanıcıları, öğretmen ve öğrenci arasında yaşanan bu etkileşimlerde öğretmenlerin adli veya idari soruşturma geçirecek sıkıntı yaşayabileceklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin öğretmenleri ile ilgili edindikleri bilgiler sonucunda öğretmen ve öğrenci arasındaki sınırın korunamayacağı ve öğretmenin sınıf içi otorite kaybı yaşayacağı ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin istemeden de olsa öğrenci ve velileri hesaplarına ekleme zorunluluğu yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Bu etkileşimlerde öğretmen ile ilgili edinilen bilgilerin öğrenci önyargıları oluşturacağı da kullanıcılar tarafından ifade edilmiştir. Öğretmenlerin örnek olma durumu söz konusu olduğundan paylaşım yaparken daha dikkatli davranmaları gerektiği ve bunun da onlarda engellenme hissi oluşturacağı ifade edilmiştir. Bununla ilgili bazı kullanıcıların doğrudan alıntılarında aşağıda yer verilmiştir.

*“Sonra derste öğrenci laubali olmaya çalışınca öğrenciyi mesafeli ol diye utanmadan uyarır bu öğretmen ne akla hizmet yapacaksa tabi.” (aglamaktanyosuntutankiz/15.12.2018 19:13)*

*“Hiç gerek yok dediğim durum. Dertsiz başınızı ağrıtmayın. Sosyal medya dışında zaten okulda gayet eğlenceli vakit geçirebilirsiniz. (varolsaga/15.12.2018 20:05)*

*“Asla olmaması gereken bir şey. Özellikle erkek bir öğretmenseniz bu ülkede ciddi risk. Ne öğrenci ne veliyle okul dışı muhatap olmayın.” (renksiz hayat/03.04.2021 23:06)*

*“Başı ağrıyacak öğretmen. Böyle bir şey olursa öğretmen zarar görür. Akli başında bir öğretmen bunu yapmaz. Özel hayat falan kalmaz. Mezun olsun ondan sonra. Ha çok farklı bir durum vardır eklersiniz. O da cidden zor.” (mintiminti1/ 03.04.2021 23:26 ~ 05.04.2021 15:38)*

*“Öğrencinin disiplinsiz ve saygısız oluşundan en çok şikâyet eden öğretmen grubu onlarla arkadaş gibi olanlar. Net tecrübe ile sabit.” (faycoli/ 04.04.2021 10:21)*

Yaşanabilecek bu güçlüklerle ilgili olarak da kullanıcılar farklı çözüm önerileri geliştirmişlerdir. Buna göre kullanıcılar, öğretmenlerin öğrencileri özel hayatları ile ilgili bilgilerin olmadığı başka bir hesaba eklemelerinin, hesabı kapatmalarının ya da hesabı gizlemelerinin yaşanabilecek güçlüklerde öğretmen için bir çözüm olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca sınırları koruyamayan öğrencilerin de arkadaşlıktan çıkarılması bir çözüm önerisi olarak belirtilmiştir. Bununla ilgili bazı kullanıcıların doğrudan alıntılarında aşağıda yer verilmiştir.

*“Öğretmen arkadaşlarım ve tüm öğrencileri ile velilerin kendisini eklemek için taciz ettiğini, eklemezlerse küstüklerini söylüyor. o da çareyi, başka bir sosyal medya hesabı açmakta bulmuş, o hesapta öğrencileri ekliyor ve sadece okulla ilgili paylaşımda bulunuyor.” (nicknamelazim/ 15.12.2018 20:58)*

*“Sosyal medya hesaplarını kapatmak zorunda kalan öğretmendir. Arkadaşlık isteklerini kabul etmese öğrencisi alınacak, kabul etse sosyal medyada da memur gibi takılmak zorunda kalacak. (olivie/ 15.12.2018 21:13)*

### Sonuç, Tartışma ve Öneriler



Sosyal medyada her türden ve her yaştan farklı özelliklere sahip kullanıcılar birbirlerine ulaşabilmekte, birbirleri ile etkileşim kurabilmekte ve paylaşımlar yapabilmektedir. Son yıllarda sosyal medyaya yönelim oldukça fazla hale gelmiştir. Özellikle de akıllı telefonların yaygın bir şekilde kullanılır olması, bu eğilimi fazlasıyla desteklemiştir. Bu bakımdan sosyal medya hesabı olmayan bir kişi bulmak neredeyse imkânsız hale gelmiştir. Öğrenci-öğretmen arasında yaşanan etkileşim, eğitim ve öğretim sürecinin en temel unsurudur (Alarcia & Bravo, 2012). Öğretmen-öğrenci arasında yaşanan bu etkileşimler, sadece okul ile sınırlı kalmamalı ayrıca okul dışında da devam etmelidir (Smith, 2015). Sosyal medyanın bu kadar yaygın kullanımı, sosyal medyayı okul dışı bir öğrenme çevresine çevirmiştir. Bu bakımdan sosyal medyanın insanlar arasında bu kadar yaygın kullanılıyor olması, sosyal medya ve sosyal ağları eğitim sistemimizin göz ardı edilemez bir parçası haline getirmekte ve neredeyse her eğitim kurumunun farklı farklı uygulamalar kullanarak sosyal medyaya uyum sağladıkları görülmektedir. Sosyal medyanın eğitim öğretim süreci içerisine bu denli dâhil olması da yapılan araştırmaların önemini bir kat daha arttırmaktadır. Bu bakımdan bu çalışmada sosyal medya platformlarından Ekşi Sözlük katılımcı yazarlarının öğrencisi ile sosyal medyada arkadaş olan öğretmenlere yönelik algıları incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda ekşi sözlük yazarlarının ürettiği 129 yorum incelenmiştir.

Yapılan bu araştırma sonucunda öğrencisi ile sosyal medyada arkadaş olan öğretmenlerle ilgili yapılan yorumlarda bu öğretmenlerin genel olarak olumsuz kişilik özelliklerine sahip olduklarından bahsedildiği ortaya çıkmıştır. Bu arkadaşlığın uygunluğu ile ilgili kullanıcıların yapmış oldukları yorumlarda olumlu yönlerden bahsedilmiş olsa da daha çok olumsuz görüşlerin ağır bastığı görülmektedir. Konu ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde bu araştırmanın bulgularına paralel sonuçlar olduğu görülmektedir. Buna göre literatürde sosyal medyanın, öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişkinin geliştirilmesi (Akiti, 2012; Couillard, 2009; Kamnoetsin, 2014; Kırksekiz, 2008; Montoneri, 2015), öğrencilerin okul, sınıf, sınav ve derslerle ilgili bilgiler alabilmesini sağlama (Atkins, 2010; Nkhoma ve diğ., 2015), öğrenciyi okul dışında yaşanan etkileşimler yoluyla tanıma, takip etme (Demir, 2018) ve eğitime (Akiti, 2012) gibi faydalar sağlama bakımından uygun olduğu belirtilmektedir ancak literatür incelendiğinde bu faydaların yanında olumsuz bazı durumlar da söz konusudur. Uygun olmaması ile ilgili yorum yapanların ortak görüşünün öğretmen ve öğrenci arasındaki etkileşimlerin sadece okulla sınırlı olması gerektiğini düşündükleri ortaya çıkmıştır. Bu etkileşimler sonucunda sınıf içi otoritelerinin zarar görmesi (Akkoyunlu ve diğ., 2015; Akiti, 2012), öğrenciyle yaşanan etkileşimlerinden zarar görme korkusu, özel hayatın gizliliği ve öğrenci için olumsuz örnek olmaktan kaçınma gibi gerekçelerle sosyal medyada öğrencileriyle etkileşim kurmayı istemedikleri (Demir, 2018) anlaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin öğrencileri ile sosyal medya üzerinden arkadaşlık kurarken dikkat etmeleri gereken bazı kuralların olduğu da ortaya çıkmıştır. Buna göre kullanıcılar öğretmenlerin öğrencileri hesaplarına eklerken ve ekledikten sonra etkileşimlerinde bu kurallara uymaları gerektiğini belirtmişlerdir. Bu kurallara dikkat edilmediği takdirde adli-idari soruşturma ve otorite kaybı gibi sorunlar yaşayabilecekleri de belirtilmiştir (Akkoyunlu ve diğ., 2015; Akiti, 2012; Demir, 2018). Bu sorunlarla ilgili de öğrencileri başka hesaba ekleme, hesabı kapatma veya dondurma gibi çözüm önerilerinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar literatürdeki araştırmalarla karşılaştırıldığında benzer sonuçların ortaya çıktığı görülmektedir. Bu bakımdan bu araştırmada katılımcı sözlük yazarlarının paylaşımlarında toplumun genelinin ifade etmek istediği düşüncelere yer verdiğini söylemek mümkündür. Katılımcı sözlükte yer alan başlıklar altındaki yorumlara bakarak toplumun bir konu hakkındaki düşünce, görüş ve eğilimlerini belirlemenin mümkün olduğu söylenebilir.

Bu sonuçların doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1) Öğretmen ve öğrenci arasında yaşanan etkileşimlerde öğretmen ve öğrenci açısından olumlu ve olumsuz etkiler söz konusudur. Bu bakımdan bu etkileşimlerde öğretmenler bu durumları göz önünde bulundurmalıdır.

2) Okul dışındaki bir öğrenme çevresi olarak öğrencilerin eğitimlerine katkıda bulunmak, öğrenciyi takip etmek ve bilgilendirmek gibi çeşitli açılardan eğitsel olarak kullanılabilir. Öğretmenler sosyal medya hesaplarına bu amaçla öğrencilerini eklemeyi düşünüyorlarsa paylaşımlarına dikkat etmelidirler ya da sadece bu amaçla kullanabileceği yeni bir hesap oluşturmalıdır.

3) Öğretmen ve öğrenci arasında sosyal medyada yaşanan etkileşimlerde çeşitli nedenlerden kaynaklı sıkıntılı durumlar gerçekleşmemesi adına karar vericiler, öğretmen ve öğrenci arasındaki etkileşimi düzenlemeye yönelik yönetmelikler çıkarmalıdır.

### **Araştırma ve Yayın Etiği**

Bu çalışmada, Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'nde belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergede *Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler* başlığı altında açıklanan eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

### **Etik Kurul İzni**

Etik kurul iznine ihtiyaç bulunmamaktadır.

### **Yazarların Katkı Oranı**

Yazar makaleyi tek başına hazırlamıştır.

### **Çıkar Çatışması**

Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

## **Kaynakça**

- Akiti, L. (2012). Facebook off limits: Protecting teachers' private speech on social networking sites. *Val. UL Rev.*, 47(1), 119–167.
- Akkoyunlu, B., Dağhan, G., ve Erdem, M. (2015). Teacher's professional perception as a predictor of teacherstudent friendship in Facebook: A scale development study. *International Online Journal of Educational Sciences*, 7(1), 242–259.
- Alarcia, O. and Bravo, I. (2012). The impact of ICTs on lecturer and students interaction in university education processes. *Universities and Knowledge Society Journal (RUSC)*, 9(2), 213–228.
- Aslan, A., Turgut, Y., Göksu, İ., & Aktı Aslan, S. (2019). Çocukların medya okuryazarlık düzeylerinin ve kullanım alışkanlıklarının demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(2), 793-815.
- Atkins, A. (2010). It's complicated: Using Facebook to create emotional connections in student-professor relationships. *The Journal of the Assembly for Expanded Perspectives on Learning*, 16(1), 79–89.
- Baloğlu, A. (2015). *Sosyal medya madenciliği*. Beta.
- Baran, E., & Correia, A. P. (2014). A professional development framework for online teaching. *TechTrends*, 58(5), 95-101.
- Binark, M., Bayraktutan-Sütçü, G., & Buçakçı, F. (2009). *İnternet kafelerde gençlerin oyun oynama pratikleri: Ankara mikro ölçeğinde etnografik alan çalışmasının bulgularının değerlendirilmesi ve yeni medya okuryazarlığı önerisi*, Dijital Oyun Rehberi: Oyun Tasarımı, Türler ve Oyuncu. İstanbul: Kalkedon.

- Boyd, D.M. & Ellison, N. B. (2007). Sosyal ağ siteleri: Tanım, tarih ve bilim. *Bilgisayar aracılı iletişim dergisi*, 13 (1), 210-230.
- Cengizhan, C. (2015). Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımında yeni bir boyut: İnternet bağımlılığı. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22, 83-98.
- Couillard, C. (2009). *Facebook: The pros and cons of use in Education* (Unpublished doctoral dissertation), University of Wisconsin-Stout, US.
- Demir, M. (2018). *Sosyal medya üzerinden gerçekleşen öğretmen-öğrenci etkileşiminin örtük program açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Hou, H. T., Chang, K. E., & Sung, Y. T. (2009). Using blogs as a professional development tool for teachers: Analysis of interaction behavioral patterns. *Interactive Learning Environments*, 17(4), 325-340.
- Kamnoetsin, T. (2014). *Social media use: A critical analysis of Facebook's impact on collegiate EFL students' english writing in Thailand* (Unpublished doctoral dissertation), Seton Hall University, South Orange, New Jersey.
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2009). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Kırksekiz, A. (2013). *Sosyal ağlardan Facebook'un kullanımına ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Kim, H. J., Miller, H. R., Herbert, B., Pedersen, S., & Loving, C. (2012). Using a wiki in a scientist-teacher professional learning community: Impact on teacher perception changes. *Journal of Science Education and Technology*, 21(4), 440-452.
- Konuk, N. (2019). Bir sosyal medya aracı olarak instagram kullanımı ve kişisel iletişim kaygısı üzerine üniversite öğrencileri ile araştırma. *European Journal of Managerial Research (EUJMR)*, 3(4), 1-26.
- Kross, E., Verduyn, P., Demiralp, E., Park, J., Lee, D. S., Lin, N., Shablack, H., Jonides, J., & Ybarra, O. (2013). Facebook use predicts declines in subjective well-being in young adults. *PLoS ONE*, 8(8), Article e69841..
- Magsamen-Conrad, K., & Greene, K. (2014). Technology addiction's contribution to mental wellbeing: The positive effect of online social capital. *Computers in Human Behavior*, 40, 23-30.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Çev. Ed.). Nobel.
- Montoneri, B. (2015). Impact of students' participation to a facebook group on their motivation and scores and on teacher's evaluation. *The Iafor Journal of Education*, 3(1), 61-74.
- Nkhoma, M., Cong, H. P., Au, B., Lam, T., Richardson, J., Smith, R. and El-Den, J. (2015). Facebook as a tool for learning purposes: Analysis of the determinants leading to improved students' learning. *Active Learning in Higher Education*, 16(2), 87-101.
- Ranieri, M., Manca, S., & Fini, A. (2012). Why (and how) do teachers engage in social networks? An exploratory study of professional use of Facebook and its implications for lifelong learning. *British journal of educational technology*, 43(5), 754-769.
- Seren, M., Çelik, T., Özgeldi, N., & Dumankaya, E. M. (2018). *Sosyal medya el kitabı*. Orion Kitabevi.
- Shirky, C. (2011). The political power of social media: Technology, the public sphere, and political change. *Foreign affairs*, 28-41.
- Smith, B. E. (2015). Enhancing motivation through student-teacher Facebook relationships. *People: International Journal of Social Sciences*, 1(1), 34-41.

- Turel, O., & Serenko, A. (2012). The benefits and dangers of enjoyment with social networking websites. *European Journal of Information Systems*, 21(5), 512-528.
- Twining, P., Raffaghelli, J., Albion, P., & Knezek, D. (2013). Moving education into the digital age: the contribution of teachers' professional development. *Journal of computer assisted learning*, 29(5), 426-437.
- Veletsianos, G. (2012). Higher education scholars' participation and practices on Twitter. *Journal of Computer Assisted Learning*, 28(4), 336-349.
- Vu, P., Cao, V., Vu, L., & Cepero, J. (2014). Factors driving learner success in online professional development. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 15(3), 120-139.
- Vural, Z. B., ve Bat, M. (2010). Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine yönelik bir araştırma. *Journal of Yaşar Universtiy*, 5(20), 3348-3382.
- Yamamoto G. T., Demiray, U. ve Kesim, M. (2010). *Türkiye 'de e-öğrenme: Gelişmeler ve uygulamalar*. Ankara: Cem Web Ofset.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.